

Elizabeth
Strout

Všetko
je možné

Druhé pokračovanie knihy
Volám sa Lucy Bartonová

Preklad
Lucia Halová

INAQUE

Elizabeth Strout

Všetko je možné

Elizabeth Strout

ANYTHING IS POSSIBLE

COPYRIGHT © Elizabeth Strout 2017

This translation published by arrangement with Random House,
an imprint and division of Penguin Random House LLC

TRANSLATION © Lucia Halová 2022

COPYEDITING Martina Kubealaková, Ivan Adamec

COVER © Barbora Šajgalíková

COVER ILLUSTRATION © Ema Baková

SLOVAK EDITION © Inaque 2022

ISBN 978-80-8207-194-1

ISBN E-BOOK 978-80-8207-195-8

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom bez písomného súhlasu vydavateľa.

Elizabeth Strout

Všetko je možné

Pokračovanie románu
Volám sa Lucy Bartonová

INAQUE

*Môjmu bratovi
Jonovi Stroutovi*

OBSAH

Znamenie

11

Veterné mlyny

33

Puknuté

57

Teória udretého palca

78

Mary z Mississippi

97

Sestra

125

Dottin penzión

149

Oslepení snehom

171

Dar

185

ZNAMENIE

Tommy Guptill kedysi vlastnil mliečnu farmu, ktorú zdedil po otcovi a ktorá sa nachádzala asi dve míle od mestečka Amgash v Illinois. Odvtedy prešlo veľa rokov, ale ešte aj dnes sa občas zobudí s pocitom ako v tú noc, keď jeho mliečna farma zhorela do tla. Aj dom lahol popolom, vietor naň preniesol iskry, keďže stál neďaleko od stodôl. Bola to jeho vina – vždy bol presvedčený, že to bola jeho vina –, lebo v ten večer neskontroloval, či sú správne povypínané dojačky, a práve tam vypukol požiar. A keď raz vypukol, vrhol sa ako besný na celú farmu. Prišli o všetko okrem mosadzného rámu zrkadla z obývačky, ktorý našiel na druhý deň v troskách a nechal ho tam. Vyhlásila sa zbierka, jeho deti niekoľko týždňov chodili do školy v šatách svojich spolužiakov, až kým sa trochu neotriasol a nedal dokopy to málo peňazí, čo mal; pozemok predal susednému farmárovi, ale veľa na tom nezarobil. S manželkou, útlou ženou menom Shirley, si zadovážili nové oblečenie a on kúpil aj nový dom; Shirley sa po celý ten čas úžasne držala. Museli si kúpiť dom v Amgashi, spustnutom mestečku, a deti chodili do školy tam a nie do Carlislu, kam mohli chodiť predtým, keďže farma stála presne na hranici medzi tými dvoma mestami. Tommy začal pracovať ako školník v amgashskej škole; už nikdy nedokázal robiť u niekoho na farme, nemal na to žalúdok. Vtedy mal tridsaťpäť rokov.

Deti medzitým vyrástli a majú vlastné deti, ktoré už tiež vyrástli, a on so Shirley naďalej býva v tom malom

domčeku, vysadila pred ním kvety, čo v mestečku nebolo zvykom. Tommy sa v čase po požiari dosť strachoval o svoje deti, keďže ich život sa zmenil z toho, že majú domov, kam chodievali zo školy na triedne výlety – každý rok na jar tam na celý deň prišli piataci, zjedli si obed vonku na drevených stoloch pri stodole, prešli sa cez kravín a dívali sa, ako muži doja, spenená biela tekutina prúdila v priehľadných umelohmotných rúrkach nahor ponad ich hlavy –, na to, že museli vídať svojho otca, ako zametá „zázračný prášok“, ktorý nasypal na vývratky ktoréhosi spolužiaka, čo sa pogrcal na chodbe; Tommy nosil sivé nohavice a biele tričko so svojím menom *Tommy* vyšitým červenou niťou.

Nuž čo. Všetci to prežili.

V to ráno sa Tommy pomaly viezol do Carlislu, kde potreboval čosi vybaviť; bola slnečná májová sobota a jeho manželka mala o niekoľko dní osláviť osemdesiate druhé narodeniny. Všade vôkol neho sa rozprestierali šire polia s čerstvo zasadenou kukuricou a sójou. Niektoré polia zostávali hnedé po tom, ako ich pred výsadbou zorali, ale výhľad zväčša tvorila jasná modrá obloha s hárskou bielych obláčikov roztrúsených na obzore. Prešiel okolo značky na ceste, ktorá viedla k Bartonovcom, a ešte vždy na nej stálo ŠITIE A ÚPRAVA ODEVOV, hoci tá žena, Lydia Bartonová, ktorá šila a upravovala odevy, zomrela pred mnohými rokmi. Bartonovci boli outsideri dokonca aj v mestečku ako Amgash, lebo boli chudobní a čudácki. Najstarší syn, muž menom Pete, tam teraz žil sám, prostredná dcéra bývala o dve mestá ďalej a najmladšia Lucy Bartonová ušla už dávno a skončila v New Yorku. Tommy občas na Lucy mysleval. Celé roky zostávala v škole po vy-

učovaní, od štvrtej triedy až po koniec strednej školy, ale trvalo jej niekoľko rokov, kým sa mu vôbec dokázala pozrieť do očí.

Práve sa viezol okolo oblasti, kde stávala jeho farma – dnes tam videl samé polia, ani náznak niekdajšej usadlosti –, a spomenul si, často spomínal, aký život vtedy mal. Bol to dobrý život, ale neľutoval, čo sa stalo. Nemal to v povahe a v noc požiaru – uprostred cválajúceho strachu – pochopil, že na tomto svete v skutočnosti záleží len na jeho žene a deťoch, a pomyslel si, že ľudia prežijú aj celý život a neuvedomia si to tak ostro a neodbytné ako on. V kútiku duše považoval požiar za znamenie od Boha, aby si tento dar držal pevne pri sebe. V kútiku duše, lebo nechcel byť považovaný za človeka, ktorý si vymýšľa ospravedlnenie tragédie, a nechcel, aby si hocikto – ani len jeho drahomilovaná manželka – myslel, že by niečo také robil. Ale v tú noc, zatiaľ čo jeho žena držala deti na druhej strane cesty – vyhnal ich z domu, len čo uvidel horiace stodoly –, keď pozoroval mohutné plamene šľahajúce do oblohy, keď počul príšerný ryk zomierajúcich kráv, všeličo cítil, ale až keď sa prepadla strecha, keď spadla rovno do domu, rovno do izieb a do obývačky pod nimi, kde mali vystavené fotografie detí a jeho rodičov, až keď toto videl, pocítil – bez najmenších pochyb – niečo, čo by nazval jedine Božou prítomnosťou, a pochopil, prečo sa anjeli vždy zobrazujú s krídlami, lebo vnímal aj to – zvuk prelietania, vlastne ani nie zvuk, a zrazu akoby sa Boh, ktorý nemá tvár, ale je to Boh, k nemu priblížil a pošepol mu bez slov – letmo, prchavo – akýsi odkaz, ktorému Tommy porozumel takto: *Je to v poriadku, Tommy*. A vtedy Tommy pochopil, že je to v poriadku. Zostávalo to mimo jeho chápania, ale bolo to v poriadku. A naozaj

bolo. Často myslel na to, že jeho deti zostali súcitnejšie, keď museli chodiť do školy s chudobnými deťmi a nie s tými z domov, aký mali kedysi aj ony. Odvtedy občas pocítil prítomnosť Boha, akoby sa kdesi tesne pri ňom nachádzala zlatá farba, ale už nikdy ho Boh nenavštívil ako v tú noc, a pridobre vedel, čo by z toho spravili ľudia, preto si to nechá pre seba, kým bude žiť – toto znamenie od Boha.

Predsa však mu v takéto jarné rána pach zeme pripomenul pach kráv, ich vlhké nozdry, ich teplé bruchá a jeho stodoly – mal dve – a on nechával myseľ túlať sa po výjavoch, ktoré sa mu vybavovali. Azda preto, že práve prešiel okolo Bartonovcov, spomenul si na muža, Kena Bartonu, otca chudobných nešťastných detí, ktorý preňho kedy-tedy pracoval, a vtedy si pomyslel – ako už často predtým – na Lucy, ktorá odišla na vysokú školu a skončila v New Yorku. Stala sa z nej spisovateľka.

Lucy Bartonová.

Tommy za volantom mierne pokrútil hlavou. Všeličo sa dozvedel, keďže v škole pracoval ako školník viac než tridsať rokov: vedel o tehotných dievčatách, opitých matkách a manželských neverách, započul, keď sa žiaci o týchto veciach rozprávali v hlúčkoch pri záchodoch alebo pred jedálňou; v mnohých ohľadoch bol neviditeľný, rozumel tomu. Ale najviac starostí si robil pre Lucy Bartonovú. Ostatné deti ňou, jej sestrou Vicky a jej bratom Petom hnusne opovrhovali, a niektorí učitelia tiež. A predsa Lucy zostávala v škole po vyučovaní tak často a tolké roky, až mal pocit – hoci sotva prehovorila –, že ju pozná najlepšie zo všetkých. Keď bola štvrtáčka a on tam pracoval prvý rok, raz ju našiel ležať v triede na troch stoličkách zrazených dokopy pri radiátore, kabátom sa prikryla ako dekou

a tvrdo spala. Díval sa na ňu, sledoval, ako sa jej pomaly dvíha hrudník, videl jej tmavé kruhy pod očami, mihalnice rozprestreté ako trblietavé hviezdičky, lebo mala mokré viečka, akoby plakala, skôr než zaspala; len pomaly a čo najtichšie vycúval za dvere, pripadalo mu priam nevhodné takto ju prepadnúť.

Ale raz – práve si na to spomenul –, vtedy bola určite na druhom stupni, vošiel do triedy a ona kreslila kriedou na tabuľu. Prestala, len čo ho začula. „Pokojne pokračuj,“ prihovoril sa jej. Na tabuli bola kresba viniča s množstvom malinkých lístkov. Lucy od nej odstúpila a zrazu naňho prehovorila. „Zlomila som kriedu,“ povedala. Tommy ju upokojil, že to nič. „Zlomila som ju naschvál,“ objasnila a na tvári sa jej zjavil takmer nepatrny záblesk úsmevu, skôr než odvrátila zrak. „Naschvál?“ opýtal sa a ona prikývla, znova s tým náznakom úsmevu. A tak šiel po kriedu, po celú, novú, zlomil ju vo dvoje a žmurkol na ňu. V jeho spomienke sa už-už zachichotala. „To si nakreslila ty?“ opýtal sa a ukázal na vinič s lístkami. Vtedy pokrčila plecami a otočila sa. Ale obyčajne len sedela v lavici a čítala si alebo si robila domáce úlohy, aspoň keď ju videl.

Zastavil na stopke a šepol: „Lucy, Lucy, Lucy B. Ako si ušla, kdeže si, kde?“

Vedel ako. Na jar, keď bola v maturitnom ročníku, narazil na ňu po vyučovaní na chodbe, a zrazu mu celá natešená s rozšírenými očami oznámila: „Pán Guptill, idem na vysokú!“ A on na to: „Ach, Lucy, to je úžasné.“ Prudko ho objala a nechcela ho pustiť, nuž jej objatie opätovoľ. Nikdy naň nezabudne, lebo bola tenučká, cítil jej kosti a maličké prsia, a tiež preto, že neskôr sa čudoval, koľko – a či vôbec – to dievča objímali.

Tommy sa pohol zo stopky a vošiel do mesta, hneď

našiel voľné miesto na parkovanie. Zašiel naň, vystúpil z auta a na slnku prižmúril oči. „Tommy Guptill!“ zvolal akýsi muž, a keď sa Tommy otočil, uvidel Griffa Johnsona, kráčal k nemu s typickým krivkaním, lebo mal jednu nohu kratšiu ako druhú a ani špeciálna topánka mu nepomohla. Griff už držal vystretú ruku, pripravenú na pozdrav. „Griffith,“ ozval sa Tommy a dlho si potriasali rukami, zatiaľ čo okolo nich po Hlavnej ulici prechádzali autá. Griff bol miestny poisťovací agent a k Tommymu sa zachoval nesmierne milo; keď zistil, že Tommy si nepoistil farmu na jej skutočnú hodnotu, prehodil: „Stretli sme sa príliš neskoro,“ čo bola pravda. Ale Griff so svojou prívetivou tvárou a teraz už aj veľkým bruchom bol k Tommymu naďalej milý. Vlastne Tommy nepozná nikoho – napadlo mu –, kto by k nemu nebol milý. Okolo nich povieval vetrík a rozprávali sa o svojich deťoch a vnúčatách; jeden Griffov vnuk droguje, čo bolo podľa Tommyho veľmi smutné, nuž len počúval a prikyvoval, díval sa na stromy na Hlavnej ulici, mali mladé, svieže zelené lístie, a potom počúval o ďalšom vnukovi, ktorý študuje na medicíne, načo poznamenal: „Hej, to je skvelé, nech sa mu darí.“ Nakoniec jeden druhého potľapkali po pleci a išli ďalej.

V butiku, kde jeho príchod ohlásil zvonec na dverách, si práve Marilyn Macauleyová skúšala šaty. „Tommy, čo ťa sem privádza?“ Marilyn uvažovala, že by si tie šaty kúpila na vnučkine krstiny, ktoré budú v nedeľu o niekoľko týždňov, prezradila mu a poťahala si ich na boku; boli béžové so stočenými červenými ružičkami, Marilyn stála bosá, iba v ponožkách. Vraj je podľa nej prehnané kupovať si na niečo také nové šaty, ale celkom by ich brala. Tommy – ktorý poznal Marilyn roky rokouce, odkedy chodila v Amgashi na strednú školu –

pochopil jej rozpaky a vyhlásil, že to podľa neho vôbec nie je prehnané. A dodal: „Marilyn, keď budeš mať chvíľku, pomohla by si mi nájsť niečo pre moju ženu?“ Videl, ako sa v tej chvíli dala dokopy, a odvetila, že áno, určite mu pomôže, odišla do skúšobnej kabínky a vyšla z nej vo svojich bežných šatách, v čiernej sukni a modrom svetri, s topánkami bez opätku, a hneď viedla Tommyho k šatkám. „Túto,“ vyhlásila a vytiahla červenú so vzorom zo zlatých nití. Tommy ju podržal, ale druhou rukou vybral kvietkovanú. „Asi skôr túto,“ navrhol. A Marilyn odvetila: „Áno, tá je ako stvorená pre Shirley,“ a vtedy Tommy pochopil, že Marilyn sa červená šatka páči, ale nikdy by si nedovolila kúpiť si ju pre seba. Keď Tommy pracoval ako školník prvý rok, Marilyn bola veľmi krásne dievča, vždy keď ho zbadala, zdravila ho „Dobrý, pán Guptill!“ a teraz z nej je staršia žena, nervózna, vyziabnutá, so strhanou tvárou. Tommy si myslel to, čo ostatní, že je taká, lebo jej muž bojoval vo Vietname a odvtedy už nebol taký, ako predtým; Tommy občas vídal Charlieho Macauleyho v meste a vždy vyzeral dosť mimo, chudák chlap, chuderka Marilyn. A tak sa Tommy na minútku zahľadel na červenú šatku so zlatým vzorom, akoby nad ňou uvažoval, napokon povedal: „Máš pravdu, táto Shirley pristane,“ a vzal k pokladni kvietkovanú. Poďakoval sa Marilyn za pomoc.

„Podľa mňa sa jej bude veľmi páčiť,“ poznamenala Marilyn a Tommy súhlasil, že určite bude.

Keď vyšiel na chodník, pobral sa do kníhkupectva. Napadlo mu, či tam nemajú nejakú knihu o záhradkárčení, čo by sa jeho žene hodila; vošiel, poprechádzal sa a zrazu zbadal – priamo v strede obchodu – vystavenú novú knihu od Lucy Bartonovej. Zobral ju – na obálke

mala mestskú budovu – a pozrel sa na zadnú záložku s fotkou. Pomyslel si, že by ju nespoznal, keby ju dnes stretol, a iba preto, že vedel, že je to ona, našiel v tej tvári pozostatky Lucy: v jej úsmeve, v tom stále plachom úsmeve. Zase raz si spomenul na to popoludnie, keď tvrdila, že naschvál zlomila kriedu, na jej zvláštny úsmev. Dnes už bola staršia, na fotke mala vlasy stiahnuté dozadu, a čím dlhšie sa na ňu díval, tým väčšími v nej videl dievča, ktorým bola kedysi. Tommy ustúpil matke s dvoma malými deťmi, ktorá prešla okolo neho a povedala: „Prepáčte, pardon,“ a on, „To nič,“ a potom uvažoval – ako už neraz –, ako vyzerá Lucin život tam v ďalekom New Yorku.

Odložil knihu naspäť a išiel pohľadať predavačku, aby sa opýtal na knihu o záhradkárčení. „Asi mám pre vás jednu ideálnu, práve nám prišla,“ a dievčina – vlastne už nebola dievča, ale Tommymu tak teraz pripadali všetky – mu priniesla knihu s hyacintami na obálke a on povedal: „Tá je perfektná.“ Dievčina sa opýtala, či mu ju má zabaliť, a on že áno, to by bolo skvelé, a sledoval, ako ju balí do strieborného papiera, nechty má nalakované namodro a jazyk trošičku vystrkuje pomedzi zuby; prelepila balenie lepiacou páskou a s veľkým úsmevom mu podala výsledné dielo. „Perfektné,“ zopakoval a ona na to: „Želám vám krásny deň,“ a on jej zaželal to isté. Vyšiel z obchodu a v jasnom slnku prešiel cez cestu; porozpráva Shirley o Lucinej knihe, kedysi mala Lucy rada, lebo ju mal rád on. Naštartoval, vyšiel z parkovacieho miesta a vydal sa na cestu domov.

Na myseľ mu prišiel Johnsonov chlapec, ktorý sa nevie dostať z drogovej závislosti, spomenul si aj na Marilyn Macauleyovú a jej manžela Charlieho, potom mu myšlienky zablúdili k staršiemu bratovi, ktorý zomrel

pred niekoľkými rokmi, a vybavilo sa mu, že sa jeho brat – ktorý bojoval v druhej svetovej vojne a bol pri tom, keď sa evakovali tábory –, vybavilo sa mu, že sa jeho brat vrátil z vojny ako celkom iný človek, manželstvo sa mu rozpadlo, deti ho nemali rady. Nedlho pred smrťou Tommymu prezradil, čo videl v táboroch a ako dostal za úlohu previesť tade ľudí z mesta. Kdesi zobrali skupinu žien z mesta, ukazovali im, čo tam celý čas bolo, a Tommyho brat vravel, že hoci niektoré plakali, iné zdvihli hlavy a vyzerali nahnevane, odmietali si dať nanútiť pocit viny. Tento výjav sa Tommymu zapísal do pamäti a čudoval sa, prečo mu teraz prišiel na myseľ. Stiahol okienko až celkom dolu. Zdalo sa mu, že čím je starší – a už bol fakt starý –, tým lepšie chápe, že nemôže porozumieť tomuto mäťúcemu súboju medzi dobrom a zlom, a možno ľudia nemajú všetkému porozumieť tu na zemi.

Ale ako sa blížil k tabuli ŠITIE A ÚPRAVA ODEVOV, spomalil a odbočil na dlhú cestu k domu Bartonovcov. Tommy zvykol chodiť za Petom Bartonom, ktorý už, samozrejme, nebol malý chlapec, ale postarší muž, odkedy Ken – Petov otec – zomrel. Pete zostal v dome sám a Tommy ho už niekoľko mesiacov nevidel.

Viezol sa dlho, bolo to tam odrezané od sveta, za tie roky so Shirley neraz rozoberali, že izolácia nie je pre deti dobrá. Z jednej strany sa rozprestierali kukuričné lány, z druhej sójové. Jediný strom – mohutný –, ktorý stál uprostred kukuričného poľa, trafil pred niekoľkými rokmi blesk, teraz ležal na zemi, dlhé konáre mal holé, polámané a trčali mu do oblohy.

Vedľa malého domu stál pikap, dom už celé roky nenaťahovali, vyzeral ošarpane, šindle vybledli, niektoré chýbali. Rolety boli stiahnuté ako vždy, Tommy vystú-